

te, schreef in
 ollektualisme.
 moet de lei-
 el besproken.
 n: „Een Cal-
 onderschrij-
 zich hiermee
 skennis geen
 aald, dat de
 niet te zijn
 den treure-
 van zulk een
 moet hebben.
 geen vrucht
 r vrucht van
 Geest, welke
 het verstand,
 jzen, dat de
 e lang vóór
 igheid.
 als zou de
 zedelijk ka-
 zijn we af-
 veel ruimer
 de ethische
 rip te bene-
 arin gezond
 id hem vol-
 zonde-smet,
 ook Maar
 En ook nog
 ukt, die zal
 en, vrij zijn.

gaf de kerk
 oor aan ons
 te steunen.
 initiatief te
 ns voorstel
 n de classis-
 t de classis
 oes en Zie-
 ten van een
 School of
 king meege-
 anna-Jacoba-
 ende classi-
 ven!
 in andere
 tegenwoor-
 er een slap
 edagoog en
 geen men-
 wilszwakte,
 reflekteeren
 le toekomst
 ze kringen
 ook onder
 d en spier-
 niet durven
 oud en hoe
 opslag van
 e toekomst
 geen tegen-
 Gispin in
 n de oor-
 jst.
 de ruimte
 van genie-
 ok in deze
 n, niet het
 de kinderen
 slaan naar
 groote in-
 wek, lust
 een taak,

welke niet aangenaam schijnt en met eigen be-
 geeren niet strookt, laat om volhardend bezig te
 zijn met iets dat op zich zelf niet aantrekt of
 bekoort, moet niet slechts bij het kleine, maar
 ook bij het groote kind vaak met zeer groote
 moeite aangekweekt worden. Die lust behoort ge-
 woonlijk niet tot de aangeboren eigenschappen,
 maar tot die, welke met inspanning van alle krach-
 ten en vaak eerst in een harde school verkregen
 worden. De lust naar genieting echter is aangeboren,
 heelt meestal niet te worden opgewekt, maar
 bruisht het jeugdloven van alle kanten gewoonlijk
 uit. Wel is er groot onderscheid in het soort
 der genieting, maar juist de jeugdeetijd ken-
 merkt zich door haast onbedwingelijke drang naar
 genot. Het oude rijmpje: mijn spelen is leeren
 en mijn leeren is spelen, kan nu juist niet zielkundig
 juist genceind worden. Als het kind aan zich zelf
 werd overgelaten, zou er van dat leeren gewoonlijk
 niet veel terecht komen. Spelen is voor dat kind
 zijn een en zijn al en het acht leeren een kwaad,
 waarvan de noodzakelijkheid voor zijn bewustzijn
 nog niet eens vaststaat. En zoo blijft het voor
 niet weinigen ook al zijn ze aan de kinderschoenen
 al wat ontgroeid. Veel overeenkomst met speel-
 sche katten vertoonen zelfs de leerlingen uit de
 lagere klassen onzer middelbare scholen soms nog
 tot niet geringe ergernis hunner leeraren en tot
 groote teleurstelling der ouders bij de komst der
 rapporten. En ook bij onze rijpende jeugd staat die
 lust naar genieting al buitengewoon sterk op den
 voorgrond. Met het: een mensch is maar één keer
 jong, wordt die lust goedgepraat en verdedigd,
 vergoelikt en toegedeekt als iemand den euvelen
 moed heeft te pogen die lust in te toomen en te
 breidelen. Al heel spoedig wordt door die ge-
 nietingslust gedreven het evenwicht verloren in het
 jeugdleven en dat verlies is een buitengewoon groote
 ramp, waarvan de gevolgen niet zelden blijvend zijn.

Daarom moet in het gezin vooral aan die lust
 naar genieting in een verstandige opvoeding paal
 en perk worden gesteld, zal die groote ramp worden
 voorkomen. Maar hoe zal dat kunnen, als naar den
 geest van onzen tijd, in dat gezin en bij die
 ouders welke het willen genieten zoo op den voor-
 grond staat? Als het medicijn zijn kracht ver-
 loort, brengt het gebruik gewoonlijk geen genezing.
 Als in het gezin de genietingslust overheerschend
 is, komt van het opvoedingswerk al zeer weinig
 terecht. En hier staan we, naar mijn wijze van
 zien, voor één der oorzaken van wat in onze
 dagen veler jeugdleven zoo kenmerkt. Neen
 zeggen tegen de lust naar genieting, zich ver-
 zetten tegen het zoeken van genot boven het doen
 van wat naar 'alleeren wil roeping en plicht is,
 dat vergt en vraagt soms zoo ontzettend veel van
 een mensch. Toegeven is zoo onsmidig veel ge-
 makkelijker, kost geen strijd en geen offer, maar
 kweekt slappe menschen, die allen strijd ont-
 vluchten en op den naam van helden nooit eenige
 aanspraak maken kunnen. En hoezeer dit met Gods
 Woord in strijd is behoeft toch zeker geen nader
 betoog. Dat zich laten regeeren door die ge-
 nietingslust is zoo droef een bewijs van het niet
 te verstaan, dat de mensch hier op aarde tot
 den strijd geroepen is en niet tot het genot. In
 den hemel daar zal het enkel en louter genieten
 wezen. Daar zal genot en plicht volmaakt één
 zijn! Maar op deze zondige aarde is het tot den
 strijd geroepen zijn de harde en vaak pijnlijke levens-
 werkelijkheid. Strijd tegen zoveel wat het hart
 zoo begeert, wat het oog zoo bekoort en wat de
 hand zoo graag bezitten wil. Strijd tegen zoveel wat
 de tijd aanprijst als goed en schoon, aangenaam
 en toch heelemaal niet verkeerd. En juist
 daarom maken de geloovigen en hun kinderen
 tegenwoordig zulk een crisis door. Onze tijd staat
 in het teken van genot en genieting. Van strijd
 wil de mensch onzer dagen niets weten. Zich uit-
 leven is tegenwoordig de hoogste wijsheid. Den
 natuurlijken, aanleg mag geen geweld worden aan-
 gedaan. Opvoeding moet zoo weinig mogelijk dwin-
 gend zijn. Het kind, de jeugd is een majesteit
 en voor een majesteit wordt alleen gebogen. Bovenal
 onze tijd heeft met het begrip „zonde” afgedaan.
 Er wordt nog wel van netjes en fatsoenlijk ge-
 sproken, veel wordt gevoeld voor de verplichting
 van stand of ontwikkeling, maar van zonde wil
 onze tijd niets weten. Iets nalaten omdat het ver-
 boden is, mag niet als oisch worden gesteld, zoo
 heet het. Gebod en verbod moeten eerst verklaar-
 baar worden gemaakt. Van de juistheid en de
 redelijkheid van een verhal moet een mensch
 eerst overtuigd worden eer gehoorzaamheid mag
 geëischt. En dan komt de leer van erfelijke be-
 lasting en van aangeboren aanleg en neiging deze
 ellende nog vermeenderen. Goedgepraat wordt
 in naam van die leer haast elke afwijking in
 het leven tot op zedelijk en sexueel gebied toe.
 En zoo is het langzamerhand groote uitzondering
 geworden als in het groote werk der opvoeding
 en vorming onzer jeugd op den voorgrond staat
 de goddelijke eisch van strijd tegen alles wat
 verbiikt.

Hieruit moet, geloof ik, veel worden verklaard
 wat in onze dagen in het jeugdleven plaats vindt
 en wat met zoo groote zorg voor de toekomst
 vervult. Als het kind niet leert, dat er dingen
 zijn, waaraan het niet denken mag, welke het niet
 doen mag en waarover het niet spreken mag, dan
 wordt, het groot zonder zelfucht en zonder strijd
 tegen de lusten en neigingen, die zich vaak zoo
 krachtig en sterk openbaren. Als vader en moeder
 voor dat kind geen levende voorbeelden van dien
 strijd, van dat zich verzetten, van die op zijde
 zetting, van dat brengen van offers zijn, dan treft
 de gezinsopvoeding geen doel en is er van de
 toekomst, ook in onze Gereformeerde kringen niet
 veel goeds te verwachten. Want school en kerk
 vermogen zoo weinig als het gezin niet vóórgaat.
 De arbeid onder de rijpende jeugd kan niet vrucht-
 dragend wezen, als in de kinderjaren niet geleerd

is en met eigen oogen gezien, dat den Heere te
 vreezen en God in Christus lief te hebben niet kan
 saamgaan met een zich uitleven, met een maar op-
 volgen van allerlei lust en neiging, met een altoos
 zonder meer toegeven aan den drang naar genieting.

Deze diagnose is, dunkt mij, goed gesteld.
 Al wordt hier niet alles, toch wordt hier veel
 verklaard.

Zeker praktisch hedonisme (de richting, welke
 het geluk zoekt in het genot) is onze kringen
 binnengeslopen.

Aan aantrekkelijkheden voor onze jeugd ont-
 breekt het niet.

En sommige ouders meenen, dat hun kinderen
 die alle behooren mee te maken.

Dat eischt le bon ton, het moderne fatsoen.

Ook de ouders zelf zijn vaak door dien geest
 aangetast.

O, alles verloopt heel ordentelijk.

De kerkeraad mag er bij zijn.

De wereld mag er naar kijken.

Maar bij hoeveel gaat gezelligheid niet boven
 alles? Hoeveel tijd wordt daaraan niet verwikt?
 Hoeveel avonden worden niet verpraat?

Hoe laat men zich niet opstuwen van het eene
 genot naar het andere!

En men went er zoo aan!

Men kan er ten laatste niet aan ontkomen!

Men heeft het recht verbeurd het jonge geslacht
 tegen tijdvermorsing te waarschuwen!

Wij zijn geen voorstanders van een Spartaansche
 levenswijze. Ook niet van ascetisme.

Maar wij moeten toch ieder een persoonlijk doel
 hebben, dat we najagen.

Gezelligheid behoeft niet als contrabande be-
 schouwd, maar men betrachte daarin de matigheid.

Zij mag ons van ernstigen arbeid, dien we in onze
 „vrije” uren kunnen waarmaken, niet afhouden.

Er moet in ons korte leven lijn komen.

Een roepingslijn, die naar boven loopt.

Een roepingswerk, waarvoor we offers brengen,
 ons geven en er ons genot in vinden.

Wat voor heerlijkheid schuilt er in, of men aan
 uw graf getuigt: hij was zulk een prettig babbelaar,
 hij vroolijkte heel zijn omgeving op, we zullen
 hem missen!

Is het niet verkieslijker, dat men verklaren moet,
 hij woerde met zijn tijd, hij leefde den Heere,
 hij heeft door genade dit en dat mogen tot stand
 brengen? Om het straks te vernemen: over wei-
 nig zijt gij getrouwd geweest, over veel zal ik u
 zetten?

HEPP

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Onder den drang der bezuiniging.

De nieuwe onderwijsplannen.

II.

Tegen de regeeringsvoorstellen zijn nog meer
 bezwaren in te brengen.

Niet alleen wordt door de ingediende regeling
 de waarborgsom in gevaar gebracht, doch ook een
 ongelijkheid geschapen tusschen het openbaar en
 bijzonder onderwijs. Immers volgt uit het wetsont-
 werp, dat in het vervolg de gemeente niet ver-
 plicht is iets te betalen voor het zevende leerjaar
 van een bijzondere school. Zij heeft n.l. en voor
 de vergoeding der exploitatiekosten (art. 101) en
 voor de vergoeding van boventallige onderwijzers
 (art. 100) te rekenen met den maatstaf van art. 28,
 d.i. alleen met de leerplichtige kinderen, en krach-
 tens dien regel kan de bijzondere school voor het
 zevende leerjaar, dat uit niet-leerplichtige kinderen
 bestaat, niets vorderen. Wel is de gemeente vrij
 het zevende leerjaar van haar eigen openbare scho-
 len te bekostigen, en zoo ontstaat er een tweedheid,
 die in strijd is met de grondwet. Zelfs wordt de
 toestand zoo, dat voor zulk een boven-talig leerjaar
 geen subsidie wordt ontvangen, maar de schoolgel-
 den wel moeten afgedragen worden aan de ge-
 meente. Deze onbillijkheid is te groot, dan dat
 zij terwille van de bezuiniging zou kunnen geduld
 worden. Er is ook nog zoo iets als de pacificatie,
 en die mag niet in het gedrang komen.

De andere gravamina noem ik slechts even.

In de eerste plaats kan de vraag worden gesteld,
 wat onder „leerplichtige kinderen” moet verstaan
 worden. Vallen ook zes-jarige leerlingen hieronder,
 als zij als leerlingen zijn ingeschreven, of wordt
 slechts, krachtens de leerplichtwet, gerekend met
 kinderen van 7 jaar en ouder? Voorts is het aan
 grooten twijfel onderhevig of de datum in art. VII
 „daarbij buiten aanmerking blijven de onderwijzers,
 die te rekenen van 16 September 1921 aan scholen
 voor gewoon lager onderwijs in dienst treden, boven
 het aantal, gesteld in artikel 28 der wet, zooals
 dat artikel tot en met het jaar 1929 wordt gelezen”,
 niet belemmerend werkt voor de bezuiniging. Voor
 dien datum kunnen nog heel wat extra-onderwijzers
 worden aangesteld, die later weer moeten „afvloei-
 en”. En eindelijk is het niet gewenscht om, zooals
 het voorgestelde derde lid van art. 3 der leer-
 plichtwet weer wil: „met dien verstande, dat in
 het laatste geval de verplichting niet eindigt, voor-
 dat het kind den twaalfjarigen leeftijd bereikt en
 de klasse, waarin het bij het bereiken van dien

leeftijd geplaatst was, doorloopen heeft”, een on-
 gelijke toepassing van de leerplichtwet te veroor-
 zaken voor zes-klassige scholen en scholen met
 meer dan zes leerjaren.

Dit alles geldt slechts enkele detailpunten.

Onderdeelen, die niet van belang ontbloot zijn,
 die toch op den achtergrond moeten wijken voor
 de hoofdzaken, welke in het geding zijn. Het gaat
 n.l. ook bij deze partiële wijziging om de hoofd-
 lijnen, die in de onderwijswetgeving gevolgd wor-
 den, en waartegen onzerzijds meer dan eens ernstig
 bezwaar is gemaakt. Ook nu is het weer ge-
 bleken, dat de geheele schoolwet mank gaat aan
 het groote euvel van te ver gedreven centralisatie,
 en te sterke gebondenheid van het onderwijs aan
 de regeering. Wat den toon aangeeft is de eenvor-
 migheid, en het kan niet anders, of deze unifor-
 miteit van bovenaf opgelegd, moet leiden tot beper-
 king van de vrijheid in eigen kring. Door speciali-
 teiten op onderwijsgebied is op dit gevaar met
 ernst gewezen, en we hebben bij het nieuwe K. B.
 weer eens heel sterk gevoeld in welke sfeer wij
 met onze „vrije scholen” leven.

Er moet daarom verandering komen.

Niet gedeeltelijk maar principieel.

Niet op een enkel punt, maar een andere koers
 moet gevolgd, en die koers is geruimen tijd geleden
 in enkele hoofdartikelen in „De Standaard” in den
 breede toegelicht. Met de doodende eenvormigheid
 dient gebroken te worden, en de methode van
 subsidiëring eischt verandering. Deze wijziging kan
 ook de bezuiniging in de hand werken, en dit
 resultaat hebben, dat eenzijdig het pad der over-
 tollige royaliteit verlaten, en aan den anderen kant
 aan de vrijheid der school alle recht gedaan wordt.
 Welke weg moet dan ingeslagen? Naar het oordeel
 van bevoegden deze, dat bij de wet niet an-
 ders wordt vastgesteld dan een algeme-
 ne minimum leeftijd van toelating
 voor alle scholen van b.v. 5 of 5½ jaar,
 en het voorts aan de gemeente- en
 schoolbesturen wordt vrijgelaten den
 toelatingsleeftijd voor hun scholen
 vast te stellen. Het rijk vergoedt dan
 alleen de salarissen der verplichte on-
 derwijzers, die aan deze zesklassige
 scholen verbonden zijn, terwijl voor dit
 aantal gerekend moet worden met alle
 leerlingen van de bedoelde zes leer-
 jaren.

Dit zij de grondregel.

Wil dus een gemeente- of schoolbestuur een
 zevende leerjaar of meerdere leerjaren, dan komen
 de kosten voor hun rekening; het rijk betaalt alleen
 voor zes jaren, hetzij die jaren vallen tusschen
 de 6 en 12, of 7 en 13 jaar, en wat daarboven
 uitgaat moet door de besturen zelf gedragen worden.
 Echter onder één beding. Het zou mogelijk zijn,
 dat een gemeentebestuur uit de publieke kas een
 zevende leerjaar bekostigt, en een schoolvereniging
 zelve voor haar eigen hogere leerjaar moet zor-
 gen. Deze onbillijkheid mag niet voorkomen. Wan-
 neer een gemeentebestuur meerdere uitgaven doet,
 is het verplicht eenzelfde vergoeding te geven voor
 de bijzondere school, opdat niet de oude ongelijk-
 heid terugkeere. Weigert echter de gemeentelijke
 overheid een zevende leerjaar voor de openbare
 scholen te bekostigen, dan moeten de ouders, die
 het bijzonder onderwijs en in dat onderwijs een
 hooger leerjaar dan het zesde begeeren, zulks zelf
 betalen. Het spreekt wel vanzelf, dat voor de
 m.u.o.-scholen in den zin der wet van 1878 bij-
 zondere maatregelen getroffen moeten worden.

Deze weg is o.i. nitnemender dan de thans ge-
 volgde.

Hij heeft dit voor, dat de verscheidenheid tot
 haar recht komt.

Met plaatselijke omstandigheden, met de bijzon-
 dere behoeften van een bepaalde streek, met de
 eigenaardige levenswijzen voor iedere school kan
 gerekend worden, en de individualiteit wordt niet
 langer gedrukt terwille van de gemeenschap. Wat
 toch is het geval? In sommige gedeelten van ons
 land moet zeer sterk rekening gehouden worden met
 de arbeidswet. In industriestreekten b.v. gaan de
 kinderen, wanneer ze de school verlaten, naar de
 fabriek, en daar moet dus verband bestaan tus-
 schen het eind van den schoolleeftijd en de be-
 paling van de arbeidswet. Deze zegt in art. 9,
 dat pas op dertienjarigen leeftijd arbeid in de
 fabrieken etc. etc. verricht mag worden, en in zulke
 plaatsen is het dus gewenscht den schoolleeftijd
 te stellen tusschen 7 en 13 jaar, opdat de jongens
 niet een jaar doelloos en werkeloos rondloopen.

Elders staan de zaken anders.

De land- en tuinbouw vallen niet onder dat artikel
 van de arbeidswet. In de streken, waar die be-
 oefend worden, heeft men dus met dezen regel
 niet te rekenen, en kan de leeftijdsgrens zijn 6 of
 12 jaar. Zoo is er in het leven verscheidenheid,
 en daarmede heeft ook de schoolwet in overeen-
 stemming te zijn. Zij bindt niet het geheele land aan
 één gebod, maar geeft vrijheid om te handelen,
 naar gelang de plaatselijke omstandigheden zulks
 eischen. Alleen zoo wordt het groote euvel der
 eenvormigheid voorkomen.

K. D.